

REVISTA ORĂȘTIEI

ABONAMENTELE:

Pe 1 an 3 fl.; pe 1/2 an 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni 1 fl.
Pentru România și străinătate 10 fr. la an.
Manuscripte nu se înapoiază. — Scrisori nefrancate
nu se primesc.
Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

EDITOR AL FOII:

Aurel Popovici-Barcianu, director.

PROPRIETATEA

Institutului tipografic „Minerva” în Orăștie.

INSERTIUNILE:

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a 2-a oară
5 cr., a 3-a oară 3 cr. și timbru de 30 cr.
Atât banii de abonament cât și pentru inserțiuni, sînt
a se trimite la adresa: „Minerva” institut tipografic
în Orăștie (Szászváros).

Să facem și noi ca ei!

Judecând după mulțimea faptelor stăpînirii, am fi nedrepti, dacă am zice despre ea, că nu e în lucrare. Lucrarea ei însă nu e făcută cu bune gânduri și cu cuget curat, și că nu e cu cuget curat făcută dat ni-a fost să ne încredințăm nu odată, nu de două ori, ci de mii de ori.

Școalele noastre confesionale au fost o bună și gustoasă bucată, după care stăpînitorii noștri de mult au căscat.

Toate puterile de cari au dispus stăpînitorii și-le-au pus într-o prefecție școalele confesionale parte în școale comunale și parte în școale de stat. Aceasta fiindcă așa le venia la socoteală și așa le poruncia relele lor porniri.

Cele patru milioane, pecari ministrul instrucțiunii Wlassics le-a cerut dela dietă nu s'îndestulitoare nici pentru repararea celor 684 de școale de stat, cari sunt cu mult mai rele și mai necorespunzătoare cerințelor legii.

Dar' stăpînirii îi trebuie școale de stat în cari ea să poruncească și să hotărască, că cu ce anume să fie îndopați școlarii. Baniul dării trebuie să se și pentru alte lucruri și nu poate nici ministrul să cheltuească cât el ar vrea. De aceea el a aflat de bine a se năpusti asupra susținătorilor școalelor confesionale, pentru-ca aceștia să le dea așa cum sunt, bine zidite și cu de toate provăzute.

Inspectorii de stat au fost imputerniciți și îmboldiți, ca toate puterile să și-le pună în joc și să prefacă cât se poate mai multe școale confesionale în școale de stat. Ei au și lucrat după-cum li-s'a poruncit. Au cercat să momescă pe cei puși în fruntea școalelor, ear' dacă cu momelile nu s'a ajuns la țel, ei au căutat pricini prin cari să se

închidă școalele confesionale și să se deschidă apoi de cele de stat. Pe reprezentanțele comunale au căutat să le ademenească, ear' în congregațiile comitatense au lucrat, ca să se voteze împrumuturi de milioane, din cari să se ridice școale de stat și cari împrumuturi tot poporul va avea să le plătească din cruntă sudoarea frunții sale. Așa au făcut în congregația comitatului nostru locuit mai numai de Români stăpâni pe bune școale confesionale, așa s'a făcut la Arad și așa s'a făcut acum de curând la Bistrița, unde inspectorul de școale cu toată ceata slugarnicilor au votat ridicarea unui împrumut de un milion, pentru-ca din el să se facă școale de stat, pe cari afară de vre-o câțiva jidani pripășiți nimenuia nu-i trebuiește nici macar pentru grajduri.

E mare nedreptatea ce ni-o face stăpînirea cu ajutorul celor slugarnici și ticăloșiți. Să nu uităm însă, că și în noi zace vina, că așa merg lucrurile, după-cum le vedem că merg. Merg rău, fiindcă și noi dăm mână de ajutor celor răi. Cei răi vor să supună binele și noi în loc să lucrăm ca binele să nu cadă ne luăm de mână cu cei răi.

În congregații nu ne-am dat osteneala ca să facem neputincioși pe cei răi. Noi i-am ales. Partea cea mai mare a slugarnicilor s'au ales cu voturile Românilor, voturi date la porunceală. Aceasta însă nu poate să mai dăinuască.

Trebuie să facem odată, ca în congregații să avem bărbați Români, cari să nu mai lase ca inspectorii de școale să și voteze milioane pentru școalele de stat, milioane cari tot săracimea are să le plătească; trebuie să lucrăm într-acolo, ca la comitat să avem bărbați Români adevărați, cu veselie la veseliile noastre și cu durere la durerile noastre.

Până și reformații s'au sculat împotriva școalelor de stat, ear' noi și

dacă ne împotrivim, apoi nu ne punem toate puterile ca împotrivirea să fie după-cum trebuie.

Districtul bisericii reformate de dincoace de Tisa, în adunarea generală de toamnă, luând în socotintă mulțimea de părți rele, ce le are școala de stat, s'au sculat cu putere împotriva acelor, cari vor să prefacă școalele confesionale în de stat și a hotărît, ca să înainteze ministrului școalelor o plânsoare împotriva inspectorilor, cari lucră la luarea școalelor confesionale și cari strică buna înțelegere și buna rindueală ce trebuie să domnească în sinul unei biserici. Totodată a cerut dela ministru ca pe inspectorii să-i oprească în lucrarea lor ne bună de-a lua cu sila școale confesionale.

Hotărîrea reformatilor din districtul de dincoace de Tisa, care mai mult au bătut căile stăpînirii, reformată și ea, slugiască-ne de pildă și învăț.

Împotriva prefacerii școalelor confesionale în școale comunale ori de stat să luptăm cu toată îndărjirea și să ne străduim ca în congregație, care așa de mare înrîurire are asupra mersului școalei, să nu mai fie decât bărbați de-ai noștri, bărbați destoinici, cari la vreme de nevoie să sară în apărarea școalelor confesionale și să oprească ca să se voteze milioane pentru întemeierea de noue școale de stat.

Tinerimea română dela academia din Oradea-mare, după o grevă ce a ținut două săptămâni, Vineri în septică-mână trecută earăși au început a lua parte la prelegeri. Și aceasta numai în urma, că directorul le-a garantat, că nu vor mai suferi nici o insultă din partea studenților maghiari.

Cererea tinerimii ca să se introducă în contra ei cercetare disciplinară, a fost înaintată ministrului școalelor, care până de prezent n'a adus nici o hotărîre.

Bagșama cunoaște și el prea bine caracterul fin al studenților maghiari, și deci n'are voie ca să se mai facă de risul lumii.

Adrese de aderență

cătră

tinerimea română din Oradea-mare.

Nepermițându-ne spațiul în nrul trecut ca să dăm cetitorilor noștri și adresa ce tinerimea română din Viena a trimis studenților români dela academia din Oradea-mare, o dăm în nrul de față.

Pe lângă aceasta lășăm să urmeze și adresele tinerimii univ. din Budapesta, Cluj, Leoben, München și București.

Eată aceste adrese:

Viena, 28 Oct. n. 1898.

Fraților iubiiți!

Pășirea voastră deamă și bărbătească ni-a umplut inimile noastre de nespuse bucurie și satisfacție, lupta începută prin noi și colegii noștri dela celelalte universități, voi ați continuat-o cu un adevărat eroism, întrecându-ne pe toți. Voi nu numai că v'ați îndeplinit datorința de Români pe deplin prin consecuența voastră ținută, ci v'ați învrednicit de recunoștința întregului nostru neam. Laudă se cuvine vou!

În timpul critic de astăzi, când nu numai opresiunea străină se opinteste să ne strivească, ci surprinși de neîncredere, s'a ivit neînțelegere și scisiuni între noi înșine; talnica voastră solidaritate, liberă de ori-si-ce șovăire este nespuns de înălțătoare. Afirmați-vă dreptul sfânt, stați neclintiți pe baza forței morale, conștii de importanța marelui voastre misiuni, conștii că întreg neamul românesc își îndreaptă cu mândrie privirile spre voi.

Suntem abia la începutul luptei, căci câteva decenii sunt numai clipe în istoria unui popor. Multe și mari au fost jertfele aduse de neamul nostru în interesul libertății noastre naționale; jertfe și mai mari va pretinde viitorul dela noi, căci cauza noastră e mare, și mari cauze numai cu jertfe mari se pot câștiga. Să ne îndreptăm privirile asupra glorioaselor lupte, ce le-au purtat frații noștri

FOIȚA „REVISTEI ORĂȘTIEI”

ODĂ

Închinată tinerimii române universitare din Oradea-mare.

De trei-ori salutare, aleasă tinerime!
Tu fala și mărirea poporului român!
Tu, care n'frângi cu pieptul năvalnica cruzime
A celor-ce de secolii ne poartă ura 'n sin!...

Precum străbate-un fulger prin norii, ce se luptă
În noaptea 'ntunecată și plină de fior,
Așa-i pornească din suflet pe fața ei cea suptă
Ai fricii sloi de ghiță... și chinuri o dobor!...

De ce-o muncește groaza? de ce-i înghiață pieptul?..
Voi sunteți flori plâpânde din codrii legănați,
Copii ce vor lumină, și-și cer la soare dreptul,
S'auz-o lume n'treagă: popoare și împărați!

Li-e frică de lumină!... Vor gâtul să vi-l strîngă
Pe-ascuns, la întunec, să n'aveți graiu în voi?..
Dar' fiii vechei Rome nu-s vreascuri să se frângă
Ci-s o pădure mândră, ce naște-n sin eroi!

Lăsați pigmeii-n pace să-și termine orgia,
Și, mândrii, că virtutea v'a pus pe cap cununii:
Vorbiiți în limba maicei, vă faceți datoria,
Că pilde-aveți, mărețe, la moși și la străbuni!

Nainte deci, înainte, frumoasă tinerime,
Pe calea glorioasă, spre mândrul viitor:
Un neam ce n'alță-altare ideilor sublime
E veclnic viu și tiner și n'aveți înfloritor.

București, 30 Octomvrie 1898.

Al. Munteanu a lui Vasile.

Mesteacănul și Tebea.

Dela Brad calea ne duce spre Baia-de-Criș, pe valea Crișului în jos, pe malul stîng al riului. În dreapta, dincolo de riu se află așezată între dealuri comuna Vaca. La capul din jos a satului locul se chiamă »Gura-Vacii«. Să zice, că aci a fost odinioară o mănăstire românească.

În aretul Vacii, în stînga, se extinde comuna Mesteacăn. Aici, călătorule, oprește-ți pasul, căci locul unde te afli a fost martor la mari lucruri din trecutul nostru. În apropierea drumului vei zări o simplă cruce de piatră, fără nici o inscripție. Te închină la ea și pășește cu smerenie pe acest loc, căci aici, unde stă azi acest sfânt semn, a stat în veacul trecut vechea biserică din Mesteacăn, între păreții căreia a plămădit la 1784 Horia și cu soții săi revoluțiunea română și au depus jurământ în fața sfântului altar, că vor lupta până la cea din urmă răsufare, ca să sdrobească și să calce în picioare cruda tiranie, ce ținea apăsător la pământ pe biet iobagiul român.*

Cu nimic mai potrivit nu se putea însemna acest loc, decât cu o cruce, căci crucea

* Biserica de azi a Mesteacănului, ce se înalță la marginea satului, sus pe deal, este o zidire mai nouă.

e semnul mântuirii, dar' și al suferinței. Sufărîța a dat lui Horia arma în mână și pentru voința de a mântui, de a elibera de jug pe poporul român, a suferit el și cu curaj și cu tovarășii săi moarte de martir!

Dacă călătorule, asemenea cugete îți vor frământa sufletul tîu românesc, te înviează, știind, că libertatea popoarelor numai prin luptă și suferințe se poate câștiga! Semne de lupte și suferințe de ale poporului nostru vei afla în toate părțile Ardealului. Un astfel de semn, care-ți aduce aminte de lupte mari și mari suferințe, îți stă în cale, nu departe dela Mesteacăn. Dacă-ți vei îndrepta pașii pe Criș în jos, vei da la satul vecin cu Mesteacănul de un mormânt, în care s'au astrucat multe și mari nădejdi ale unui neam întreg, ale nemului românesc. Satul e Tebea, ear' mormântul e al lui Iancu.

Iancu, viteazul erou din anii 1848—9 și-a petrecut anii din urmă ai vieții sale desnădejduite în Zarand, prin Baia-de-Criș, Brad și prin satele dimprejur. Pe aceste locuri umbla el rătăcitor, avînd de tovarăș nedeșpărțit un fluier, făcut de el însuși. Când pustiu li apăsa greu sufletul, Iancu își scotea fluierul și cânta de jale, de jale adîncă și pătrunzătoare, de-ți rupea inima.

Iancu și-a dat sufletul seu nobil, dar' sdruncinat, la 10 Septemvrie 1872 în Baia-

de-Criș, în foișorul covrigarului Ioan Liber, numit Arfă. De aici au fost transportat în casa oficialului Ioan Simionas*) și apoi înmormântat cu mare pompă la 13 Septemvrie în cimiterul comunei Tebea, lângă uriașul »Gororul lui Horia**.*)

Ce minunată întocmire a lucrurilor! Marele Iancu își află odichna la umbra unui goron, sub care cu un veac mai nainte Horia făcea planuri pentru de a elibera pe Români. Nicăiri în Ardeal nu ar fi fost un loc mai potrivit pentru odichna vecinică a lui Iancu.

Dar' să ne descoperim capul și să intrăm în acest cimiter, care nu mai e un simplu cimiter, ci un Pantheon, unde să păstrează suvenirea celor mai mari martiri românești Horia și Iancu.

Comuna Tebea se extinde în stînga drumului, ce duce la Baia-de-Criș, la poalele unui deal. Ea este o comună veche, avută cu 1067 de locuitori, toți Români. Progadia sau cimiterul ei este încunjurat cu zid de piatră, în formă de cerc, dar' o parte a lui se extinde și în afară de îngrăditura aceasta. În mijlocul cimiterului se ridică o pompoasă biserică

*) Dl Simionas este azi președintele sedrii orfanale în Deva.

***) La înmormântarea lui Iancu au luat parte peste 10 mii de Moși și Crișeni, au servit 30 de preoți și au fost trase clopotele la toate bisericile din Zarand.

din România liberă și frații noștri italieni, se ne dăm seamă câte jertfe a adus marele popor german și vênjosul popor irlandez pe altarul libertății și se ne aducem aminte cu câtă tenacitate au știut lupta chiar contrarii noștri în contra domniei străine. Tenacitatea noastră a fost și este însă mai mare, de cât aceea a contrarilor noștri. Solidaritatea neamului nostru în momente istorice a fost totdeauna perfectă. Tenacitatea și solidaritatea noastră sunt cele mai sigure garanțe pentru victoria finală a cauzei noastre. Ear' ei, adversarii noștri, ci nu mai sunt astăzi ceea-ce au fost în trecut.

Vitalitatea naționalismului maghiar e slăbită prin elementele străine descompunătoare. Germenul decadenței se desvoaltă grabnic în organismul slăbit al maghiarismului, pe când neamul nostru se află în deplina posesiune a forțelor sale virgineale. Cea mai ilustră dovadă că adevăr grăim, a fost atitudinea noastră conștie. Insultele contrarilor noștri nu v'au murdărit și dejosit, ci vi-au ridicat nimbul împletind aureola eroismului în jurul frunților voastre înălțate. Fiți tari și în viitor în conștiința că serviți cauza sfântă a poporului vostru, cauza adevărului și a dreptății; ear' când contrarii voștri și ai noștri s'ar încumeta să încerce a vă înimici, atunci răspundeți-le cu vorbele ce înverșunatul nostru inimic Kossuth al lor le-a scris: »Când volnicia domniei se revarsă zdrobitor asupra capului patriotului, atunci acel cap se ridică falnic pătruns de înălțătorul cuget: nimici mă poți, dar' convingerea nu 'mi-o poți frânge. (Urmează subscrierile.)

Budapesta, 2 Nov. 1898.

Fraților!

Purtarea voastră deamă și bărbătească ne inspiră respect, și inima ni-se umple de mândrie, când vedem cu câtă cinste apărați reputațiunea universitarilor români.

Atacul nevrednic din partea celor-ce zilnic caută a ne lovi în simțământul dragostei de neam, prin care și pe noi ne-au vătămât, căci una suntem în cugete și în simțiri, — voi calm și binechibzuit 'l-ați știut para.

Voi ați făcut un act nu numai de datorință cavalierească, ci și națională, căci nu numai onoarea au vrut să v'o negrească, ci și de limba noastră au vrut să v'bată joc. Nu voi ați fost provocatorii, ci ei v'au atârnat, crezând, că vor putea să v' seducă la un pas nesocotit, dar' pe cât de copilăroși au fost, când au pornit atacul, pe atât de bărbătește 'l-ați știut respinge voi.

În lupta voastră aveți tovarăși adevărul, dreptatea și simpatia tuturor universitarilor români, ori unde ar fi; ear' dragostea lor vă însoțește pretutindeni. Voi aveți stima tuturor Românilor, de simțământ, ear' conștiința, că neamul e cu voi, oțlească-vă puterile să

puteți susține și mai departe cu tot aceeași fală lupta, la care ei v'au provocat.

Dar' voi o știți această. O știți, că bătăile inimilor voastre și ale noastre sunt.

V'a trebuit cuvânt de încurajare?

Nu!

Cuvânt de încurajare v'e îndeajuns cauza, pentru care voi luptați.

Și nu cuvânt de încurajare v'am trimis, ci tribut de admirațiune vrem să v' aducem, pe care voi în drept sânteti a-l aștepta. Cu inima ne alăturăm și noi la lupta voastră nobilă, o aprobăm și v' strigăm:

Fală vouă, fraților; cu aceeași bărbăție și calmitate, respingeți toate atacurile lor reuțicioase și nu lăsați, de noi să v' bată joc; și atunci învingerea morală, ca și acum, a noastră o să fie!

Universitarii
români din Budapesta.

Cluj, 4 Nov. n. 1898.

Iubiți colegii!

Dragoste frățească și admirație sinceră vouă, reprezentanți bravi ai tinerimii române, apărători viguroși ai onoarei românești.

Năpustitu-s'au dușmanii cu povoiu de calumnii asupra noastră a tuturor universitarilor români din patrie, ear' victime pe voi v'aleseră acum.

V'au provocat în chipul cel mai nemernic, v'au insultat și v'au batjocurit; voi ați răspuns cu dispreț apucăturilor rușinoase și luptă vrednică ați deschis.

Solidari și neînsălmăntați, demni și rezoluți, voi ați redus la valoarea nimicniciei pe agenții provocatori și 'i-ați desarmat în fața lumii culte și onorabile, 'i-ați arătat în public cât de mult s'au desonorat!

Îndrăznit-au să v' interzică a vorbi românește, voi ați răspuns, că și lupta românește o purtați!

Luptători pentru prestigiul tinerimii române, luptători pentru drepturile noastre naționale, voi sunteți expresia sentimentului public românesc, ear' noi avem datoria sfântă de a ne declara pentru voi!

Că voi sunteți frații noștri; lupta voastră e lupta noastră, idealul vostru este idealul nostru.

Poporul privește cu drag la voi, fiii sei eroici; noi colegii voștri suntem mândri de voi!

Nu vă îmbărbătați; bărbăți sunteți voi!

Nu vă încurajăm, curagiul cel mai mare îl manifestați voi. Dar' ne adresăm vouă ca frați și v' exprimăm dragostea, admirația și aderența noastră!

Deschis-ați o luptă frumoasă; noi v' dorim să o duceți până în capăt cu aceeași vitejie!

V' dorim și ne declarăm pentru totdeauna cu voi!

Înainte! Neamul întreg și dreptatea slăvită e cu noi!

Tinerimea universitară
română din Cluj.

*

Leoben, 3 Nov. n. 1898.

Fraților!

Primiți dela academicii români din Leoben, felicitări calduroase, pentru purtarea voastră energică, contra asupritorilor barbari. Înainte, fraților, sântem cu voi!

*

München, Nov. 1898.

Fraților!

»Nichtswürdig ist die Nation, die nicht ihr Alles freudig setzt an ihre Ehre«, zice marele poet Schiller, ear' voi adânc pătrunși fiind de adevărul acestei sentințe, ați dovedit, că totul sunteți gata a jertfi pentru onoarea poporului din care faceți parte. Focul sacru ce arde în pepturile voastre pentru iubirea de neam, este frumosul sentiment în veci tinăr, care însușește și dă putere de rezistență ori-cărui atac inimic, fie el cât de înverșunat. Pășirea voastră resolută și tot odată deamă este de admirat, și nevrednici am fi, dacă nu ne-am înșira urmând alătura cu voi lupta pentru un scop atât de sfânt.

Constanți înainte, noi toți cu voi suntem!

Tinerimea română
din München.

*

București, 20 Oct. v. 1898.

Iubiți colegii, compatrioții! Frați Români!

Din nou s'a ridicat sceptrul prigonirilor maghiare; din nou usurpatorii se pregătesc pentru cea mai monstruoasă și mai oribilă crimă...

Ei vor să stingă luminile neamului nostru, pentru a-l uide mișelește, la întunec... și au lovit în voi...

Pentru-că aveți un suflet românesc, sunteți alungați din universități; pentru-că v' iubiți neamul, poporul de ingrați v' amenință cu moartea...

Dar' voi ați dovedit, că sunteți adevărați eroi și că purtați cu fală stindardul ce v'au încredințat străbunii noștri, — biruitoarii dela Sarmisegethusa.

Voi ați arătat încă odată lumii, că acei pe cari zece secole de schinjuiți nu 'i-a putut trece prin sîta desnaționalisării, nu vor consimți nici-odată să v' și plece genunchii în fața persecuțiilor celui mai orb șovinism.

Ca Longin de odinioară, v'ați sacrificat viitorul, v'ați expus la temniță, v'ați primejduit viața; dar' nu ați consimțit la tradare și nu v'ați umilit...

Românismul v' binecuvintează; inimile fraților voștri tresaltă de entusiasm și admi-

rație la auzul faptelor voastre; ochii părinților voștri se umple de lacrimi de bucurie...

Ear' noi, cei rătăciți de vântul sorței în altă țeară, în România, țeara libertăților, noi, ale căror suflete sunt vecinic în mijlocul vostru, v' strigăm cu dragoste: »Înainte fraților, căci din sacrificiile martirilor de azi, va răsări triumful libertăților de mâine...

Să trăiți eroi între eroi.

Să trăiască scumpa noastră patrie, în zile mai fericite.

Să trăiască părinții voștri, cari v'au dat viață.

Să trăiască energicul Lucian Bolcaș, conducătorul vostru, fala tinerimii.

Studentii universitari români transilvăneni.

(Urmează mai multe subscrieri.)

Congrua preoților gr.-cat.

»Unirea« din Blaj se ocupă într'un număr al seu din zilele din urmă, cu chestia congruei. Scrie anume, că episcopii latini nu vor să contribuie la congruă, ci o prelasă statului.

După-ce spune mai departe, că totdeauna noi Români am fost nebăgați în seamă și folosiți de instrumente atât în cele politice naționale, cât și în cele bisericesti, și că de aici nu urmează ca și pe viitor să fim nesocotiți și folosiți de instrumente, continuă astfel:

»In special în cele bisericesti trebuie să se știe, că noi azi am ajuns la conștiința drepturilor, ce ni-se cad în cadrul bisericii catolice. Noi știm, că suntem factor egal îndreptățit cu latinii în sinul bisericii universale și în sinul bisericii catolice în special«.

După-ce recunoaște apoi că suma ce trebuie să se dea pentru congrua preoților gr.-cat., scrie:

»Ei bine, și ce urmează de aici? Urmează aceea, ce demult știam și simțiam: că clerul latin a fost și până acum foarte bine situat, ear' clerul nostru a fost nesocotit, neîndreptățit și neglijat în contra promisiunilor solemne, ce i-se făcuseră când cu actul unirii.

»Aceea ce trebuie deci să urmeze, e, ca să vadă clerul înalt al bisericii latine, că de 200 de ani a scurtat clerul unit și a reținut pe sama sa niște averi, din cari acum de 200 de ani ar fi trebuit să facă parte clerul nostru.

»Acum ear' nu vor să dea, ci vor să ne lase în mâna statului. Dar' la aceasta nu ne învoim noi. La averile catolice avem drept și cerem partea ce ni-se cuvine. Dacă nu ne dau de voie bună, vom pretinde. Și nu vom suferi nici-odată, ca independența clerului nostru să fie sacrificat statului, pentru-ca clerul înalt latin să se îmbuibă în averile cele colosale.

»Dar' dinșii nu vor voi! Apoi este cine să-i silească«.

O nouă căpătueală.

În locul fișpanului Hunedoarei, baronul Szentkereszty, stăpânirea din Pesta așa a aflat de bine, ca să numească un alt nemeș, și anume pe contele Bethlen Miklós, după-cum am spus și în nrul trecut, fost cătăva vreme slujbaş al comitatului Torontal.

Comitatul nostru, a cărui mărime ajunge cu aceea a unei țeri, cum e de pildă Bucovina, a încăput pe mâinile unui alt nemeș.

Stăpânirea maghiară ține ca toate slujbele din comitatele locuite de Români, pe mâni »străine« să nu ajungă, adecă pe mâna nemaghiarilor. Slujbele sunt un monopol și un bun mijloc de a le umplea cu oameni, cari la nevoie să dea stăpânirii mână de ajutor, pentru a ocărui poporul de sub mâna slujbaşilor așa cum ei îi vine la socoteală.

Nemeșii scăpătați e de ajuns ca să fie în stăpânirea unei piele de căne cu coroană nobilitară pe ea, ca să ajungă în slujbele cele mai însemnate și mai gras plătite.

Că le lipsește priceperea de a-și împlini slujba după-cum s'ar cuvenit, dat ne-a fost să ne încredințăm, mai ales în cești 30 de ani din urmă de când nobilimea maghiară a năpădit asupra slujbelor gras plătite, ca fetele bătăne la măriții.

română gr.-or. zidită la 1893—94. Dela poarta cimiterului duce o cărare la ușile bisericii. În dreapta dela cărare se nalță falnic »Goronul lui Horia«, ear' în aretul lui, la stânga, zărim mormântul umilit al lui Iancu. Dela Goron el se află în o depărtare de 16 metri, ear' dela biserică (întrarea femeilor) 14 m. Mormântul e încunjurat cu grilaj de laji, și la cap are o simplă cruce de peatră, mai simplă decât a multora din miile înmormântați în acest loc. Crucea e 2 m. 35 cm. înălțime și lată de 29 cm., ear' inscripția pe ea e următoarea:

A V
R A M
I A N
C U
Adv. PREF.
LEG. GEM.
In anu
1848—9
† 1872. *)

Atâta tot! Privind această cruce simplă și grilajul din jurul ei, în parte putrezit, o adâncă durere trebuie să-ți cuprindă sufletul, durere, ce 'ți-o însuflă ingratitudea oamenilor.

*) Adecă: Avram Iancu, Prefectul Legiunii Gemine în anul 1848—9, mort la 1872.

Și durerea 'ți-ar fi poate nesfârșită, dacă barem încâtva nu 'ți-ar alina-o privirea »Goronului«, ce se nalță falnic alătura. Da, »Goronul lui Horia« e străjerul mormântului lui Iancu! El, cu puternicile sale ramuri și crengi par'că a luat mormântul umil sub ocrotirea, sub paza sa.

Falnic arbore, poate fără seamă în întreg Ardealul! La suprafața pământului are o periferie de 13 metri. Din trunchiu se despart mai mult ramuri groase, îmbătrânite și ele și bătute de vijelii. Căci mulți ani s'au străcurat, de când el își ridică falnic coroana sa. Pe timpul lui Horia era tot așa ca și azi. Să zice, că el a fost plantat pe vremea când Ardealul era cutriert de Turci. Alte două tradiții ne arată de unde își are frumosul nume.

Să spune adecă, că sub el ținea Horia consfătuiri cu soții sei și hotărârile lor le lăteau între popor, la târgurile vestite dela Brad. O altă credință este, că la rădăcina lui ar fi îngropată o mână de a lui Horia. Ori-cum să fie, o tainică legătură a fost între arbore și inimosul căpitan din veacul trecut; de aceea 'i-a dat poporul numele, ce-l poartă și de aceea s'a dedat a-l venera, ca pe un lucru sfânt.

Da, pentru poporul din valea Crișului-Alb »Goronul lui Horia« e o relicuie, căreia

e păcat să-i faci vre-o stricăciune. Dovadă e, că dușmanii neamului nostru au cercat să pue oameni, cumpărați cu bani, să-l truncheze și să-l jupoaie de coaje, dar' nimenea n'a cutezat a să atinge de el!

Sub »Goronul lui Horia« se fac la sărbătorile Paștilor nedee. Se adună popor mult din împrejurime și Români își petrec vesel împrejurul puternicului arbore; în timpul mai nou, însă, din an în an iau parte tot mai puțini oameni la nedea dela Tebea.

Singur cu dada.

Un cioroi mergea cu tată-său pe un drum, și întâlnindu-se cu un Român, nu știu de unde până unde, începuse să se certe cu el.

Românul nu făcuse vorbă multă, ci tocmai fiind cam necăjit, se puse pe țigani și le dete bătaia lui Săn-Petru.

»Aoleo, mēi țigane, că amar v'a mai bătut!« zise un alt Român, care văzuse cele întâmplări, cătră cioroa cea mai tinără.

— Ce le vorovești?, răspuse Faraonul, prefăcându-se ca și când n'ar ști nimic. — Nici pe-acolo nu fusei!

»Da nu mă face de minciună, mēi cioră, că doară am văzut cu ochii mei, cum v'el imblăția ca pe niște snopi!«

Da țiganul:

— Noa, apoi el a fost doi cu băta și eu numai singur cu dada!

Nu ne cunosc firea, nu ne cunosc durețile, nu ne cunosc limba, datinile și obiceiurile, nu e mirare apoi, că acești slujbași încă de când sunt numiți sau »aleși«, nu pot fi învredniciți de încrederea noastră.

Nu cunoaștem trecutul noului fișpan al comitatului nostru, nu-i cunoaștem pornirile, dar' prevedem că va fi croit din aceiași pănură de slujbași, cu de care stăpânirea ne-a învrednicit până acum.

În curând va fi introdus noul fișpan și atunci dat ne va fi să-i cunoaștem credeul, să-i cunoaștem pornirile de care e stăpânit.

Una însă i-o putem spune noului fișpan încă de pe acum: Cea mai înverșunată luptă o vom purta noi Românii din comitat împotriva tuturor slujbașilor, cari nu vor vrea să înțeleagă, că Românii cari alcătuiesc grosul populației din comitatul Hunedoarei, au și ei dreptul de-a trăi în tihnă și de-a se bucura de drepturile ce li-se cuvin pe măsura de datorințe ce le implinesc.

ȘTIRI POLITICE

Comisiunea pentru desarmare.

Din Petersburg se anunță „Correspondenței Politice“, că bazele principale ale conferinței de desarmare au fost deja stabilite de contele Muraviev, cu conlucrarea activă a Țarului, în câteva din părțile sale. Aceste baze trebuie să se facă cunoscute oficios guvernelor în a doua jumătate a acestei luni.

Guvernatorul Cretei.

În sfârșit, după multe frământări, cele patru puteri au ajuns la deplină înțelegere de a numi pe prințul George al Greciei, de guvernator a Cretei.

Această hotărâre încă nu s'a făcut cunoscută Porții, dar' se va face cât mai curând din partea Țarului. Se crede însă, că Poarta nu se va învoi cu aceasta, dar' nu va avea încotro.

Mare bucurie în Israel.

Mare a fost bucuria în Israel în zilele din urmă. Și anume eată de ce:

Știm cu toții, că compatrioții nostri maghiari, din incidentul morții M. Sale Impărătese-Regine Elisabeta, au hotărât să facă o colectă, prin care să adune bani, ca să-i ridice o statuă în capitala Ungariei, în Budapesta.

Își spărgeau acum capul, că în ce loc să ridice acea statuă. Nu găseau nici un loc potrivit pentru aceasta, și și dacă găseau, nu le convenea, deoarece le zăcea lor la inimă ceva, ce le întuneca toate planurile luate spre acest scop. Ar fi dorit ei ca această statuă să o ridice pe piața Sf. George, dar' tocmai aci zăcea buba care le săngera inima. Căci eată cum stă lucrul: Pe această piață este ridicată statuă generalului austriac, *Hentzi*, care pe timpul revoluției a luptat luptă de erou contra rebelilor unguri, apărând cu rară vitejie cetatea Buda, împotriva oștilor revoluționare maghiare, dar' în cele din urmă a căzut jertfă gloanțelor dușmane, cari luptau pentru detronarea dinastiei habsburgice.

Spre aducere aminte de eroica apărare a lui Hentzi pentru »împărat și patrie«, M. S. Monarhul a lăsat ca să se ridice o statuă pe piața Sf. George, ceea-ce s'a și întemplat la 1852.

Acum M. Sa Monarhul, cunoscând bine dorința »Maghiarilor, de a vedea delăturat pe acest Hentzi al Austriacilor de pe această piață, a avut grațiositatea a se învoi la aceasta, și în locul lui să lase să se ridice statuă Impărătesei-Regine Elisabeta.

Nu li-a trebuit mai mult decât atâta șovinismului nostru, pentru-ca prin foile lor jidano-guvernamentale să aducă laudă prim-ministrului Bánffy, pentru o învingere atât de strălucită, ear' pe eroul mort să-l lovească și batjocorească în tot chipul.

Chiar și foile opoziționale, cari până acum scuipau foc și pară asupra lui Bánffy pentru nereușita proiectelor despre regularea unilaterala a pactului economic, s'au domolit și aduc laude prim-ministrului Bánffy pentru

acest succes de mare însemnătate națională pentru dinși.

Nu-i vorbă, știe el Bánffy să încurce și să și descurce pe mamelucii sei!

Numai cât în această bucurie a lor, este și ceva amar, fiindcă statuă lui Hentzi trebuie să fie așezată în curtea școlii de cadeți, și aceasta de loc nu le convine.

Căci, zic ei, aici nu e deloc potrivit, deoarece având cadeții mereu înaintea ochilor lor pe acest Hentzi, cine știe dacă nu va ieși cu vremea din fiecare câte un *Hentzi*, și-apoi vai de — »Hungaria felix«.

Mai știi?!

Cu două măsuri.

Mulțumită oblăduirii maghiare, astăzi afară de ovrei și de nobilimea căpătuită, toată țara e nemulțumită. Naționalitățile în primul rând, căci ele au să sufere mai mult, din pricina nelegiuirilor ce zilnic li-se fac.

Dar' nu-s mulțumiți nici muncitorii, pătura de jos a poporului maghiar. Nu că ar fi așa de neîndreptățiți ca noi, dar' au fost ațțați de căți socialiști și anarhiști, de seminiție mai ales Ovrei, cărora zarvă și zavistie le trebuie, ca astfel să poată pescui în tulbure și să-și poată face treboșoarele, ceea-ce le și reușește, de minune.

Muncitorii maghiari ațțați de agitatorii veniți de prin străinătate și de prin capitala țării, au împins lucrurile până acolo, că au pus la cale cele mai mari neorânduiri și au cășunat proprietarilor cele mai mari pagube.

Ținta lor e dărăburirea pământurilor marilor proprietari, un lucru acesta cu neputință. Cu toate acestea ei stăruie în direcția asta și stăpânirii îi dă mult de lucru împăciuirea lor ce de multeori se face pe socoteala noastră a nemaghiarilor, căci ajutoarele însemnate date flămânzilor de muncitori, cari se fac socialiști, sunt luate din banii dării plătită de noi nemaghiarii.

Zilele trecute s'a ținut în Pesta procesul pornit împotriva lui Várkony, unul din căpeteniile socialiștilor și a lui Schmitt Jenő, anarhistul, care vrea să răstoarne cu tundul în sus toată orânduiala din țară.

Várkony, care e stăpân pe mai multe case, cumpărate din creșterii muncitorilor prostiți cu ideea socialismului, a fost osândit pentru ațțare la 10 luni temniță, ear' anarhistul Schmitt a fost mântuit.

Anarhistul Schmitt, fost secretar de stat în Pesta, la toate privilegiile ce i-să dă, ațță împotriva legilor aduse de Dieta țării, în deamnă lumea ca să prindă care ce-i vine în mână și să doboare pe cei dela putere, patria nu o recunoaște și când ajunge înaintea juraților maghiari, acestia umblă cu el ca cu o păpușă, nu cumva să i-se întemple vre-o sminteală. Frunțașii minții Românilor din nenorocita-ne țară însă pentru greșale închipuite sunt luați la goană și dați pradă mușcăiului temnițelor.

Noi, cei cari tocmai la fericirea țării ni-suim, suntem judecați și osândiți, ear' cei-ce îi subsapă temelile sunt guguliți și nici o pedeapsă nu li-se dă.

Voi, Turcilor din Balcani, când e vorba de aducerea judecăților, ați rămas cu mult înapoi fraților vostri Maghiari!

Neînțelegeri între Spania și Statele-Unite.

Pacea lumii earăși se pare că ar fi amenințată, și aceasta din cauză că în conferința pentru încheierea de pace între Spania și Statele-Unite a venit zilele acestea la ordinea zilei chestiunea insulelor Filipine. Se știe, că ostilitățile numai așa au încetat, dacă Spania s'a învoit ca Americanii să ocupe orașul Manila, ear' chestia cu Filipinele s'a lăsat să o reguleze conferința de pace, care acum, la rîndul seu, nu poate ajunge la înțelegere asupra lor.

Fiind insulele Filipine în apropiere de Asia-răsăriteană, unde în timpul de față se petrec multe lucruri de interes pentru puterile europene, acestea nu pot rămânea nepăsătoare față de chestiunea stăpânirii acelor insule. Deoarece cine va fi stăpân pe acele insule, acela va avea cuvânt și putere să se amestece în chestiunea Asiei-orientale.

În conferința de pace delegații Americanelor pretind, că Filipinele să fie alăturate la Statele-Unite. Din acest motiv Spaniolii amenință cu ruperea tratărilor de pace.

Dacă aceste neînțelegeri s'ar mărgini numai între Spania și Statele-Unite, nu i-s'ar da așa mare importanță, deoarece Spania, în urma bătăii ce a păpat-o dela Americani, nu mai are puterea de a începe un alt războiu, ci la urma-urmelor ar trebui să primească. Dar' altcum stau lucrurile, căci în chestia aceasta, după-cum se spune, se amestecă și celelalte puteri europene, Rusia și Franția, de exemplu, vor sta pe partea Spaniei, ear' alte puteri, cum e Anglia, vor sta pe partea Statelor-Unite. Fiecare după interesul ce-l are dacă cutare ori cutare va stăpâni insulele. Și eată că aceste neînțelegeri, cari apar înaintea unora poate ca neînsemnate, se pot extinde și mai departe și vor putea avea urmări foarte periculoase.

Se spune chiar, că înarmările Angliei și Franciei, și întărirea escadrelor tuturor puterilor în Orientul depărtat, se continuă într'un mod repede.

NOUȚĂȚI

Deputat congressional. Joi în 10 Nov. n. s'au făcut în toată arhidieceasa greco-orientală alegerile de deputați preoțesti pentru congresul național electoral. În cercul electoral Deva a fost ales dl protopop al Hațegului *Tit V. Gheaja*.

† **Vasile Ignat**, avocat în Beiuș, unul dintre cei mai distinși frunțași ai Bihorului, a încetat din viață Duminecă în 6 Nov. n. — Fie-i țărina ușoară!

Nu li-a fost de-ajuns. Ingâmfații nostri concetățeni maghiari nu se îndestulesc dacă le dă cineva degetul cel mic, ci vreau apoi să apuce mâna întreagă. Dacă M. Sa Monarhul li-a conces ca să delătura statuă lui Hentzi de pe piața Sf. George din Buda, încep acum a agita împotriva monumentului ridicat pe piața Prințului Eugen din Timișoara, a eroului *Rukawina*, care încă a luptat pentru țeară și Tron și în locul acestuia să ridice statuă lui Huniade.

Cununie. Dl *Dr. Procopie Givulescu* din Toc își va sërba cununia sa cu amabila d-șoară *Anuța Beles*, Duminecă în 20 Nov. n. la orele 12 din zi în biserica gr-or. română din Odvoș.

— Sincerile noastre felicitări!

Petrecere. Tinerimea română din Petroșeni va da Sămbătă în 7/19 Nov. a. c. un *Concert*, în sala cea mare a hotelului »Barcsay«, în favorul bisericii gr-or.

Examene de notari. În 4 și 5 Nov. n. s'a ținut în sala comitatului Sibiu, examenele de notari, la cari s'au supus și următorii Români: *Iacob Manuil*, teol. abs. din Fofeldea; *Octavian Bergezan*, notar subst. în Aciliu; *Alex. Neăgoe*, oficial la dir. financiară; *George Seulean*, notar subst. în Pianul-de-sus; *Vasile Crișan*, cancelist la pretura din Seliște și *Aurel Hățegan*, notar subst. în Sibiu; acest din urmă numai din statutele comitatului. Toți acești candidați au reușit. Dintre acestia *Iacob Manuil* și *Octavian Bergezan* cu unanimitate, ear' ceilalți cu majoritate de voturi.

Dl Dr. Iuliu Maniu, avocat în Șimleul-Silvaniei, e numit avocat arhidieceșan la Blaj, în locul răposatului *Vasiliu Oltean*.

Urmările delăturării statuei lui Hentzi. O adâncă măchnire a cuprins pe Nemții din Germania din cauza delăturării statuei lui Hentzi de pe piața Sf. George. Din această cauză foile germane scriu articoli vehemenți contra Ungurilor, și îndeosebi a lui Bánffy. »München Allgemeine Zeitung«, ocupându-se într'un articol al seu cu această chestie, eată cum sfârșește: »Pretutindeni în orașele ungurești se ridică monumente martirilor revoluției din 1848, pe când un singur monument, care reamintește luptele și învingerile austriace, trebuie să dispară«.

Nou institut de arte grafice (tipografie) în București. Duminecă, în 30 Oct. n., s'a făcut deschiderea noului institut de arte grafice și de editură »*Minerva*« a dlor *Aurel C. Popovici*, *Dr. George Moroianu*, *George Filip* și *Constantin Tălășescu*. Dorim acestei întreprinderi cele mai frumoase isbânde.

Logodnă. *Mărioara Morariu* și *Dr. Lazar Ghebeles* fidațați. Nădlac, în 7 Noemvrie 1898. — Felicitările noastre!

Diferitulul grasează printre copiii comunei Criștior. Din această cauză la ordinul vice-comitetului s'au închis școlile pe timp de 30 de zile.

Universitatea săsască și șapte județe își începe ședințele sale anuale la 21. l. c. st. n. în Sibiu.

Răsplata lui — Bánffy. Comisia administrativă a Budapestei, și-a pus de gând, ca să-și manifeste într'un chip oare-care iubirea sa față de Bánffy, pentru-că a reușit a exopera dela M. S. Monarhul învoirea de a delătura statuă lui Hentzi de pe piața Sf. George din Buda, și din acest motiv a pornit o mișcare, ca să-l aleagă ca *cetățean de onoare* al capitalei. Vorba ceea: »Nu-i faptă fără răsplată«.

Numai în uniformă! Ministrul de războiu, după-cum anunță »*Neues Wiener Tageblatt*«, a dat un ordin strict, în urma căruia oficerii sunt opriți a mai umbla în public îmbrăcați în costum civil. Se zice că acest ordin s'a dat la dorința M. S. Impăratului, din cauză că de mai multe-ori a aflat în Viena pe un general în civil.

Etate rară. Săptămâna trecută a murit *Stefan Marincea*, din Budești, com. Maramureș, în etate de 115 ani. Dînsul s'a născut la 1783, avînd o stare bună. Prin 1848 însă, când cu revoluția, și-a pierdut toată averea, rămînîndu-i numai sănătatea. Pe la 1866 simțind că-l părăsesc puterile, și-a exprimat dorința, de-a avea plăcerea a face o cură de lapte la munte, care dorință i-s'a și împlinit, căci unui țeran avut, făcîndu-i-se milă de el, l-a ajutat să-și vadă dorința împlinită. În urma aceasta moșneagul s'a înrămat earăși, și a mai trăit încă 32 de ani.

Nu mai dorm în casă. În împregiurimile muntelui Aetna, se vestește din Catania, se întemplă adeseori cutremuri de pământ. Locuitorii sunt foarte înspăimîntați. Multe familii au început a fugi, ear' locuitorii mai multor sate dorm afară pe câmp.

Norocul — hoțului. Din Budapesta se vestește, că *Krivány*, la ultima tragere a loșurilor de clasă, a câștigat cu un pătrar de los suma de 1000 coroane. Numai cât de acest noroc se poate săpa pe buze, căci acești bani s'au trimis la casa ortanală din Arad, ca să se acopere cu ei o parte, neînsemnată, a sumelor defraudate de el, ear' hoțul să rămăie cu bucuria, că și-a putut lua tîlpășița, înainte de-a pune poliția mîna pe el.

Monument. Nu peste mult *Genul uman* va fi reprezentat la Paris printr'un monument piramidal ce se va construi. Acest monument va fi unic în lume și va avea extinderi foarte mari. El va fi construit din tot felul de petri și metale ce s'au întrebunțat până în ziua de astăzi dela facerea lumii.

Orchestra electrică. Don Antonio Pagani, după-cum anunță foile italiene, a inventat o orchestră electrică. Această orchestră constă din două viole, un violoncel și o violină mică pentru bas. La toate aceste instrumente sunt aplicate numai 2 arcușuri. Coardele instrumentelor și arcușurile sunt puse în legătură cu un curent electric. Se zice, că întreagă invenția e foarte complicată. De 14 ani deja își bate Pagani capul cu această invenție, dar' ca cineva să poată învîța la instrument, îi trebuie și mai mult. Dacă un țigan ar voi ca să cânte tetralogia lui Wagner cu acest aparat, i-ar trebui 900 de ani. Nu credem deci că s'ar angaja să învețe așa ceva nici musicantul cel mai renumit.

FEL DE FEL

Un țeran se roagă de avocatul D. ca să-și pledeze într'un proces.

— Nu-ți iau procesul, zise avocatul fiindcă n'ai dreptate.

— Vezi că tocmai de aceea sunt sigur că o să-l câștig.

Un hoț se străcură într'o noapte în casa unui sêrac, cu gândul să fure ceva. Pe când hoțul căuta pe întunec prin toate părțile, sêracul, care se făcea că doarme în patul seu, îi zise:

— Ia fugi d'acolo, onorabile! eu caut ziua pe lumină și nu găsesc nimic, și tu umbli să găsești noaptea fără luminare?

POSTA REDACȚIEI.

D-șoarei *E. P.* în *H. Primit*, Pentru nrul de față însă prea târziu. În cel viitor la tot cazul.

Pentru redacție responsabil: *Petru P. Barițiu*.

Bibliografie.

„Zarandul și Munții-Apuseni ai Transilvaniei“ este titlul unei broșuri de 290 pagini, ce a apărut la „Tipografia“ din Sibiu, o frumoasă descriere a Zarandului și Munților-Apuseni, de *Silvestru Moldovan*. Lucrarea aceasta a dlui Silvestru Moldovan e scrisă în urma experiențelor proprii ce le-a câștigat prin călătoriile și excursiunile de prin acele părți.

Fiecare localitate e frumos descrisă cu legendele și obiceiurile ce se țin de ea. Limbajul în care e scrisă această lucrare, e cât se poate de popular. Prețul 1 fl. plus 5 cr. porto. Recomandăm această scriere a dlui Silvestru Moldovan, tuturor iubitorilor noștri de literatură, și îndeosebi preoților și învățătorilor, pentru a îmbogăți cu dînsa bibliotecile școlare sătești.

În numărul nostru de față, la „Foiță“ reproducem și noi descrierea localităților „*Mesteacănul și Tebea*“.

A apărut în editura lui W. Krafft în Sibiu: „*Amicul poporului*“, calendar ilustrat pe anul 1899, întocmit de I. Popovici. Acest calendar iese acum în anul al 39-lea, o etate, care dovedește și ea bunătatea acestui calendar, care sub redacțiunea cea nouă arată însemnate îmbunătățiri. Anume în partea calendaristică sunt intercalate numeroase maxime, cum am zice adevăruri mari, scoase din înțelepciunea vieții, și cuprinse în ziceri mici. O îmbunătățire esențială, afară de materialul bogat, bine ales, distractiv și instructiv, este adausul unui „Șematism statistic al Românilor din Ungaria“, care ca o icoană arată starea culturală, economică, etc. a Românilor din țerile coroanei S-tului Stefan.

Cuprinsul: D'ale noastre. — Doina. — Parabola despre basin. — Producțiunea noastră literară. — Cronica anului. — † Miron Romanul. — Bădea Niculae. — Bunicul. — Poesii populare. — Câteva cuvinte asupra plăcerii. — Pelagra. — Klondike. — De loc. — Povește economice. — Povește practice. — Humoristică. — Șematism statistic al Românilor din Ungaria și Transilvania. — Anunțuri. Numeroase ilustrațiuni. Acest calendar nu ar trebui să lipsească în nici o familie românească. Prețul 40 cr.

„*Posnașul*“, cunoscutul calendar umoristic ilustrat pe 1899, anul IV. De astădată „*Posnașul*“ are un cuprins bogat și glume de prima calitate cu desene de gravuri și caricaturi excelent redate. Cine vrea să-și facă voie bună, să cumpere „*Posnașul*“, care costă numai 36 cr.

„*Calendarul Săteanului*“, pe anul 1899, e cel mai ieftin calendar românesc, merit pentru popor și ori ce om știutor de carte, are cuprins instructiv și costă numai 17 cr.

Calendar pe anul de obște 1899, anul CVII. Calendar cu litere cirile (mai nainte editura lui Closius), oferă și celor ce nu cunosc litere latine o lectură frumoasă și instructivă, și costă 25 cr.

Toate aceste calendare au o înfățișare elegantă și tipar curat și cetef. Recomandăm îndeosebi cetitorilor noștri „*Posnașul*“, care e nelăsat în cuprins și procură cea mai bună distracție cetitorilor sei.

„*Pîntea Viteazului*“ este numele unei broșuri ce a apărut în tip. A. Murășan din Brașov, de *Ioan Pop Reteganul*. Broșura cuprinde: Tradițiuni, Legende și Schițe istorice.

„*Novela și Schițe*“ de *Ioan Pop Reteganul*. Volumul I. Broșura 1 cuprinde: Biserica pocăinței, Blândocul, O inimă nobilă. O broșură separată costă 40 cr. Volumul întreg 10—12 broș. plătite înainte costă 3 fl. Abonamentele se fac numai la autorul *Ioan Pop Reteganul* în Retteg (Transilvania).

Mulțumită publică.

Spre scopul edificării noii școli din comuna Mogoș-Mămăligani au încurs încă următoarele oferte benevole:

Prea onor. domn Nicolau Nestor, vicar for., adm. gr.-cat. în Hațeg cu lista Nr. 181

a binevoit a colecta suma de 2 fl. Onor. domn Mateiu Morușca, paroch în Cristești cu lista Nr. 124 ne-a colectat 2 fl. Onor. domn Ioan Petric, paroch în Tecsești cu lista Nr. 104 ne-a colectat 1 fl. 83 cr. Onor. domn Nicolau Țîntea în Turnișor cu lista Nr. 232 ne-a colectat 1 fl. 39 cr. Onor. domn Ioan Budoiu, paroch în Câmpuri-Surduc cu lista Nr. 249 ne-a colectat 1 fl. 25 cr. și onor. domn Pompiliu Predovici, preot în Vingard 50 cr.

Suma: 8 fl. 97 cr.
Pentru toate aceste contribuiri aducem cele mai călduroase mulțumite on. domni colectanți și contribuenți.

Mogoș-Mămăligani, în 15 Oct. 1898.

Pentru comitetul parochial:
Vasilie David, par. gr.-or. *Vasilie Miclea*, notar com. parochial.

CALINDARUL SĂPTĂMĂNEI

Zilele	Călindarul vechiu	Călindarul nou
Dum. a 6-a, a lui Luca (23 d. Rus.), gl. 6, v. 1.		
Dum.	1 Cosma, Dam.	13 Stanislau
Luni	2 M. Archind.	14 Venerant
Marti	3 M. Achepsim	15 Leopold
Merc.	4 C. Ioanichie	16 Otmar
Joi	5 M. Galation	17 Grigorie
Vineri	6 P. Pavel	18 Odo
Sămb.	7 SS. 33 Martiri	19 Elisaveta

Se caută un practicaant!

Un băiat modest și sirguincios se primește la subsemnatul numai decât ca

== PRACTICANT ==

și se recere ca să fi absolvat cel puțin una sau două clase reale ori gimnasiale.

IOAN I. VULCU,
comerciant în Orăștie.

(417) 2—

Hunyadvármegye főispánjától.

804. szám (418) 1—1
főisp. 1898.

HIRDETMEŇY

Ő Császári és Apostoli királyi Felső 1898. évi augusztus hó 18-án kelt legfelső kéziratával, uralkodása kezdetének ötvenedik évfordulója emlékére, az állami polgári hivatalnokok és alkalmazottak részére egy 1898. évi december hó 2-án adományozandó emlékérmét méltóztatott legkegyelmesebben alapítani.

Ezen érem nemi külömbőség nélkül mind azoknak adományozandó, kik az 1848. december 2-ától 1898. december 2-áig terjedő időszak alatt állami polgári szolgálatban vagy más, ezzel egyenlőnek tekintendő nyilvános szolgálatban álltak, vagy még állanak, még pedig, ha 1898. december 2-án tényleges szolgálatban vannak, tekintet nélkül addig betöltött szolgálatai idejükre, ha pedig már nem tartoznak többé a tényleges állományba, csak akkor, ha legalább tíz évét szakadatlanul töltötték állami, vagy ezzel egyenlőnek tekintendő szolgálatban és sem fegyelmi úton nem bocsáttattak el, sem az állami szolgálatból való kilépésük óta nem estek olyan fenytő bírósági ítélet alá, mely a rendjelek és kitüntető jelvények elvesztését vonná maga után.

Ideiglenes és végleges szolgálati minőség között külömbőség nem tétetik.

Kizártnak azonban mindazok, kik az államhoz csak szerződési, felmondható viszonyban állanak, azaz tiszteletdíj, jutalomdíj stb. fejében vannak vagy voltak alkalmazva.

Az érem adományozása előzetes jelentkezésre történik, még pedig a még tényleges szolgálatban levő hivatalnokok stb. közvetlenül főlebb való hatóságuknál tartoznak igényüket rövid úton folyó évi november hó 15-ig bezárólag bejelenteni, azok ellenben, kik nem állanak többé tényleges állami szolgálatban, a fenti napig közvetlenül a vármegye főispánjánál jelentkezzenek és az ezen éremre való igényüket igazoló okmányokat Hunyadvármegye főispáni irodájában bemutatni tartoznak.

Midőn ezeket közhírré teszem, felhívom az érdekelteket, hogy a fentiekhez alkalmazkodjanak.

Déva, 1898. évi november hó 5-én.

Főispán helyett:

Hollaki Ártur s. k.
alispán.

Prăvălie nouă!

Prin aceasta subscrisul aduc la cunoștința prea onoratului public, că retrăgându-mă din prăvălia dlui *Friedrich Schuleri* din loc, am cumpărat prăvălia dlui *Albert Toth* din piață și am împotocolat-o sub firma:

GUSTAV ZOBEL

provăzându-o cu tot felul de articli, ca *fer*, *spîțerie*, *vase de culină*, *văpele* și *făină*.

Îndeosebi atrag atenția onoratului public asupra mărfurilor totdeauna proaspete ca și asupra făinei îmbunătățite a morilor ung. cu vapor, și îl asigur de un serviciu prompt și real, cu prețuri foarte moderate.

Rugând deci onor. public pentru binevoitorul seu sprigin, semnez

cu toată stima

GUSTAV ZOBEL.

(409) 5—5

„ARDELEANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMÍI, SOCIETATE PE ACȚII ÎN ORĂȘTIE.

Fonduri proprii: fl. 350.000. Depuneri: fl. 700.000

Circulație anuală: fl. 3.000.000. (293) 28—

Institutul face următoarele operațiuni, la cari recomandă serviciile sale:

- 1) acordă împrumuturi cu interese de 8%;
- 2) primește depuneri, dela particulari cu 5 și cu 5¹/₂, ear' dela corporațiuni culturale cu 6%;
- 3) cumpără și vinde realități;
- 4) cumpără și vinde marfuri și produse;
- 5) arîndeaza și exarîndeaza realități;
- 6) cumpără și vinde efecte publice;
- 7) mijlocește operațiuni, specificate sub 3. 4. 5.

Ori-ce afacere se poate rezolva și informări se pot lua verbal în biuroul institutului, ear' în scris prin corespondență.

Orăștie, 1898.

Diracțiunea.

Baie de aburi, basen și vane în Orăștie.

= Strada Ferăriei 8. =

Proprietatea d-lui S. Birthler.

Încălzire centrală! Cea mai mare eleganță și comoditate!
Cea mai mare ourățenie! Arangiamet pentru toate trebuințele!

Prețuri ieftine!

În baie se întrebunțează numai apă de rîu strecurată!

Toate conductele (aparatele), pentru a fi asigurate contra ruginii, sînt făcute din aramă roșie! Fiecare vană e provăzută și cu un **douche!**

PREȚURILE BĂILOR:

Abonament pentru 12 băi de abur . 5 fl. || O baie singuratică de abur . . 50 cr.
Abonament pentru 12 băi de vană . 4 fl. || O baie singuratică de vană . . 40 cr.

Ordinea de soăldat, în baia de aburi:

LUNI: ————— || VINERI: după prînz pentru dame.
MARTI: după prînz pentru dame. || SĂMBĂTĂ: „ „ Domni.
MERCURI: „ „ Domni. || DUMINECĂ a. m.: —————
JOI: —————

Baia de vane stă la dispoziție atât pentru domni cât și pentru dame, tot numai în aceleași zile și în același timp, în care baia de aburi (după cum se arată mai sus).

Bilete și cărți de abonament se pot căpeta în însuși localul băii (Strada Ferăriei 8.), în prăvălia domnului *F. F. Widmann* și în cofetăria dlui *J. Eisenburger*.

Onoratul public este respectuos rugat prin aceasta, a onora baia mea prin întrebunțare numeroasă.

Cu toată stima:

(263) 20—26

S. BIRTHLER.